

МЕХАНІЗМ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ЄС

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано механізм прийняття рішень у ЄС. Розглянуто головні чинники, від яких залежить механізм прийняття рішення.

Ключові слова: європейська інтеграція, хронологія, ратифікація.

Abstract

The EU's decision-making mechanism is analyzed. The main factors on which the decision-making mechanism depends.

Keywords: European integration, chronology, ratification.

Вступ

Актуальність дослідження порядку прийняття рішень, як одного з правових основ функціонування Європейського союзу, обумовлена сучасним етапом розвитку міжнародних відносин, для яких характерне ускладнення форм взаємодії суверенних держав в економіці, політиці, культурі і інших сферах життєдіяльності. У зв'язку з цим вельми показовий досвід Європейського союзу, історико-правова динаміка якого виявляє, з одного боку, єдині демократичні тенденції міжнародних організацій, таких, наприклад, як ООН, а з іншого свідчить про особливості і специфічні риси, що показують його перспективи як наддержавного об'єднання. Така організація на просторі Європи є віддзеркаленням процесу міжнародної інтеграції [1].

Результати дослідження

Рада ЄС, як зазначено в Маастрихтському договорі, — третя з семи інституцій Європейського Союзу. Вона є частиною двопалатного законодавчого органу ЄС, яку представляють керівники держав-членів ЄС; другою частиною законодавчого органу є Європейський парламент. Рада складається з 28 національних міністрів певних галузей та одного відповідального за цю галузь єврокомісара, який не має права голосувати. Наприклад, якщо обговорюється сільськогосподарська політика, то на засіданні присутні 28 міністрів країн Європейського Союзу і єврокомісар, відповідальний за сільськогосподарську політику. Загалом існує 10 конфігурацій Ради [2]. Кількість засідань протягом року залежить від масштабів та інтенсивності законодавчого процесу в ЄС і політичних рухів того чи іншого особливого питання. Деякі конфігурації Ради збираються раз на місяць; інші — раз на півроку. Попри те, що склад Ради міністрів змінюється, це єдина інституція.

Рішення в Раді ухвалюються голосуванням міністрів країн-членів. У більшості випадків рішення приймаються кваліфікованою більшістю, проте в деяких випадках необхідна одностайність. Залежно від питання, що розглядається, застосовується один з трьох видів голосування: проста більшість (для процедурних питань); кваліфікована більшість (коли кожна країна має визначену «вагу» голосу) — застосовується за розгляду питань внутрішнього ринку, економічних справ і торгівлі; одностайне рішення — застосовується, зокрема, за розгляду питань про вступ нових членів, оподаткування, проблем СЗБП і правосуддя та внутрішніх справ. Рада і Парламент мають однакові законодавчі та бюджетні повноваження, тобто дві установи повинні схвалити закон. У деяких обмежених областях Рада може ініціювати новий закон сама.

«Зважене» голосування — метод прийняття рішень, за якого члени організації мають неоднакову кількість голосів залежно від зазначених у статуті показників (критеріїв): участь у фінансуванні організації, економічний потенціал, обсяг зовнішньої торгівлі тощо.

Головування в Раді ЄС. Посаду голови Ради Європейського Союзу держави-члени обіймають по черзі упродовж шести місяців. Іншими словами, країни, одна за одною, беруть на себе клопіт організації роботи Ради, контроль за виконанням її завдань, сприяння ухваленню політичних та правових рішень та посередницьку функцію між державами-членами [3]. Головою Ради Європейського Союзу є міністр закордонних справ країни-голови; він головує на засіданнях Ради з загальних та питань. Інші конфігурації

Ради очолюють профільні міністри уряду країни-голови (наприклад, Раду з сільського господарства — міністр сільського господарства тощо). На засіданнях Європейської Ради головує прем'єр-міністр країни-голови. Система шестимісячної ротації вже давно викликала нарікання, зокрема, через свою короткотерміновість; після того ж, як останнє розширення збільшило кількість країн ЄС до 25, реформа інституту головування Ради стала нагальною. Європейська конституція передбачає постійну посаду голови Європейської Ради і посаду міністра закордонних справ Союзу, який очолюватиме Раду з закордонних справ. Головування в інших конфігураціях Ради здійснюватиме команда з трьох держав-членів. З 1 січня 2014 року до 1 липня 2014 року головою є Греція.

Амстердамський договір закріпив такі чотири основні процедури ухвалення рішень Радою ЄС: – процедура згоди парламенту, – процедура консультації, – процедура спільного рішення; – процедура співпраці.

Так, процедура згоди парламенту полягає у схвалення або накладення вето на акт, що одностайно приймається Радою. Така процедура застосовується щодо ухвалення рішень про прийом до ЄС нових держав-членів, визначенні завдань і повноважень Європейського центрального банку (ЕЦБ), при укладанні висновків міжнародних договорів та у деяких інших випадках. Але є випадки, наприклад, при перегляді цін на сільськогосподарську продукцію, де одностайно ухвалене Радою рішення не вимагає парламентської згоди. Тоді вдаються до процедури консультації. Консультаційна процедура – це законодавча процедура, відповідно до якої Рада зобов'язана консультуватися з Парламентом та брати до уваги його точку зору. При цьому роль Парламенту обмежується ухваленням рекомендацій щодо законопроекту, які Рада може проігнорувати [4].

Стосовно основного блоку питань, які Рада вирішує кваліфікованою більшістю, застосовується процедура спільного рішення Ради і Парламенту. Із ухваленням Договору про ЄС 1992 р. вплив Європарламенту на законотворчий процес значно посилюється завдяки збільшенню ролі закріпленої в ЄСА процедури співробітництва та введенню нової процедури, а саме принципу спільного ухвалення рішень, який дає Парламенту право та можливість накладати вето на рішення Ради. Застосування цієї процедури поширюється на питання, які стосуються свободи пересування робочої сили і послуг, зайнятості, захисту прав споживачів, транс'європейських транспортних і енергетичних мереж, освіти, культури, охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища, загальних принципів контролю, що стосуються зазначених питань. Сутність цієї процедури, якою передбачено проведення двох парламентських читань щодо законопроекту, зводиться до того, що Парламент має нагоду остаточно відкинути абсолютною більшістю голосів рішення, сформульоване Радою [5]. Рада може приймати парламентські поправки до законопроекту, голосуючи кваліфікованою більшістю (для ухвалення поправок, що не отримали схвалення Комісії, потрібне одностайне рішення). За відсутності належного числа голосів у Раді на користь парламентської поправки вона не приймається.

Набагато рідше застосовується процедура співпраці Ради з Парламентом. Її збережено тільки для розгляду тих питань, що стосуються функціонування Економічного і валютного союзу. Так само, як процедура спільного рішення, процедурою співпраці передбачено два парламентські читання по законопроекту. В цьому випадку вето Парламенту може бути подолано одностайним рішенням Ради. У процесі одностайного голосування, члени Ради можуть відхилити як поправки до законопроекту, зроблені в Парламенті, так і схвалені Комісією [6]. Але, оскільки дійти одностайності в Раді частіше за все видається недосяжним, фактично простіше прийняти парламентські поправки, ніж наполягати на власному варіанті законопроекту.

Висновки

Правова динаміка системи ухвалення рішень Європейського союзу заснована на демократичних тенденціях в міжнародному праві, оскільки методи ухвалення рішень в ЄС залежать від ієрархії питань, а процедури - від консенсусу в державах-членах. Аналіз нормативно-правових документів ЄС показує, що одним з основних завдань Союзу є, з одного боку, поліпшення системи ухвалення рішень, яка могла б спростувати механізми взаємодії держав у всіх сферах, а з іншої - враховувала б, по можливості, правоздатність як ЄС, так і окремих його членів. Специфіка правової класифікації використовуваних методів ухвалення рішень в Європейському союзі полягає в тому, що вона ґрунтується на юридичних властивостях рішень, враховує інститут, в якому вони оформляються в закінченій формі, а також процедури проходження і ухвалення рішень. Саме процедури є стримуючим правовим механізмом в

уніфікації і рішень, і методів їх прийняття, оскільки функціонально направлені на повноціннішу і конструктивнішу реалізацію правоздатності держав-членів ЄС. Метод ухвалення рішення кваліфікованою більшістю при використанні зваженого голосування є інноваційним методом, застосовуваним в рамках різних міжнародних організацій. Найбільший розвиток цей метод отримав в Європейському союзі. Змінюючись з часом, він служить посиленню «ваги» думки окремих держав-членів при процедурі ухвалення рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституційні акти Європейського Союзу. Частина I / Упорядник Г. Друзенко, за загальною редакцією Т. Качки. - К.: Юстініан, 2005 р. - 512 с.
2. Ніццький договір про внесення змін та доповнень до Договору про Європейський Союз, Договорів про заснування Європейських Співтовариств та деяких пов'язаних з ними актів (2001/C80/01). / Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності, N 12, грудень, 2002 р.
3. Ентін Л. М. Право Європейського Союзу: основні категорії і поняття: Навч. посібник. - К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2003. - 101 с.
4. Ентін Л. М. Інституційна структура та механізм прийняття рішень у Європейському Союзі: Навч. посібник / Програма Тасіс Європейського Союзу в Україні; Проект "Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони". - К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. — 136 с.
5. Паппас Спірос. Європейське управління: Навч. посібник / Програма Тасіс Європейського Союзу в Україні; Проект "Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони". - К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. - 192 с.
6. Право Європейського Союзу: Учебник для вузів / Под ред. С. Ю. Кашкіна. - М.: Юрист, 2002. - 925 с.
7. Рудік Олександр Миколайович. Конституція ЄС: етапи розробки та основні положення / Національна академія держ. управління при Президенті України. Дніпропетровський регіональний ін-т держ. управління. - Д.: ДРІДУ НАДУ, 2005. — 84 с.
8. Корнієнко В. О. Лобювання як засіб реалізації політичних інтересів [Текст] / В. О. Корнієнко, С. П. Годний // Innovative solutions in modern science. - Dubai : ТК Meganom, 2017. - № 1(10). - С. 19-25.
9. Ващенко К. О. Політологія для вчителя [Текст] : навчальний посібник / К. О. Ващенко, В. О. Корнієнко. - Київ : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. - 406.
10. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі [Електронний ресурс] : [онлайн-гід з питань євроатлантичної інтеграції] : [електронний] навчальний посібник / В. О. Корнієнко. - Електронні текстові дані (1 файл (PDF) : 20,2 Мбайт). - Вінниця : ВНТУ, 2017. - 147 с.

Яцків Яна Олександрівна – студентка групи 2КН-176, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: yatskiv3854ukr.net.

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук.

Yatskiv Yana Oleksandrivna – student of the group 2KN-17b, faculty of information technologies and computer engineering, Vinnytsia Technical University, Vinnytsia, e-mail: yatskiv3854ukr.net.

Scientific supervisor: **Valeriy Aleksandrovich Kornienko** – candidate of historical sciences, doctor of political sciences, professor, head of the department of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Sciences.